

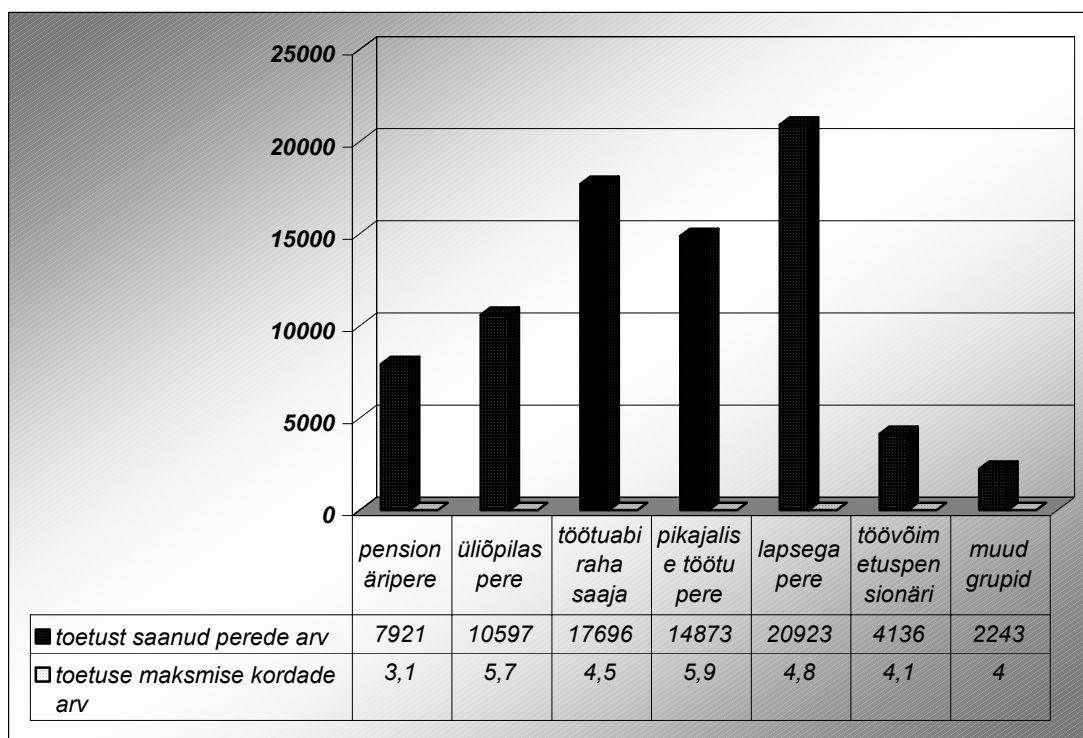
Toimetulekutoetuste saajatest

03.01.2003 6-7/1

Kokku rahuldati 2002 a 9 kuuga 293 355 taotlust toimetulekutoetuse saamiseks. Arvestuslikult seega sai igakuiselt toimetulekutoetust 32 595 perekonda. Kokku sai 9 kuu jooksul toimetulekutoetust 58 729 erinevat perekonda (u 10% perede üldarvust).

1. Toimetulekutoetuse saajate jaotus nende sissetulekute järgi.

Toimetulekutoetuse saajate sissetulekute juures on oluliseks tunnuseks nende tüüp (lastetoetused, töötu abiraha, pension vms), mis määrab ära ka nende esmaste (ebapiisavate) sissetuleku suuruse. Lõppkokkuvõttes on muidugi kõikide toimetulekutoetuse saajate koondsissetulek ühesuurune.

Joonis 1. Toimetulekutoetuse saajad 2002 aasta esimesel 9 kuul (allikas: Sotsiaalministeerium).

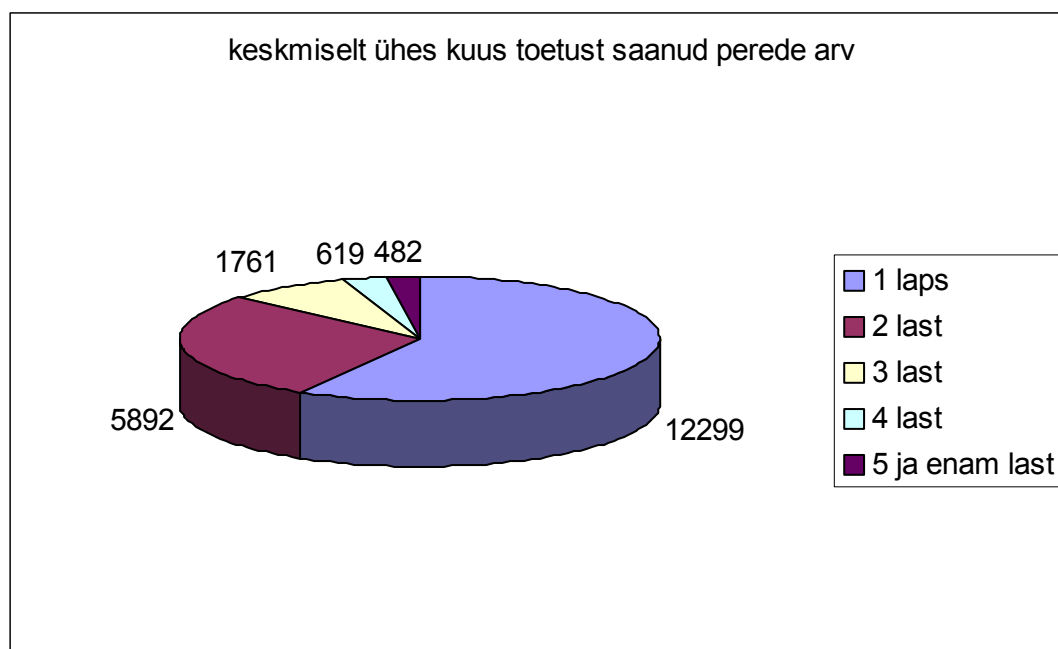
NB! Kuna mõned tunnused (nt lapse olemasolu peres ja lapsevanema töötus) esinevad samal ajal ühes peres, siis joonisel esinevad need pered kahes tulbas, st perede üldsumma on väiksem kui joonisel toodud arvude summa.

Kõige väiksemate esmaste sissetulekutega toimetulekutoetuse saajad on eelkõige üksinda karmajades elavad töötud (töötü abiraha 400.-) ja töövõimetuspensionärid (keskmine töövõimetuspension 1037.-).

Ligikaudselt võib hinnata, et iga üheksas töövõimetuspensionär, iga teine või kolmas töötü abiraha saaja, iga teine-kolmas pikaajaline töötü, iga kümnes lastega pere, iga kolmekümnes vanaduspensionär ja iga viies üliõpilane on toimetulekutoetuse saaja.

2.Toimetulekutoetuse saajate jaotus laste arvu järgi perekonnas.

Kokku oli toimetulekutoetuse saajate seas 20923 peret, kus kasvasid alaealised lapsed, mis moodustab 10,4% lastega pere koguarvust vabariigis. Töötute peresid oli nende seas 8355. Teiste lastega peredest toimetulekutoetuse saajate seas on neljandik üksikvanematega peresid (tõenäoliselt on enamus nendest lapsehoolduspuhkusel olevad üksikvanemad).

Joonis 2. 2002 esimese 9 kuuga toimetulekutoetust saanud lastega pered (allikas: Sotsiaalministeerium)

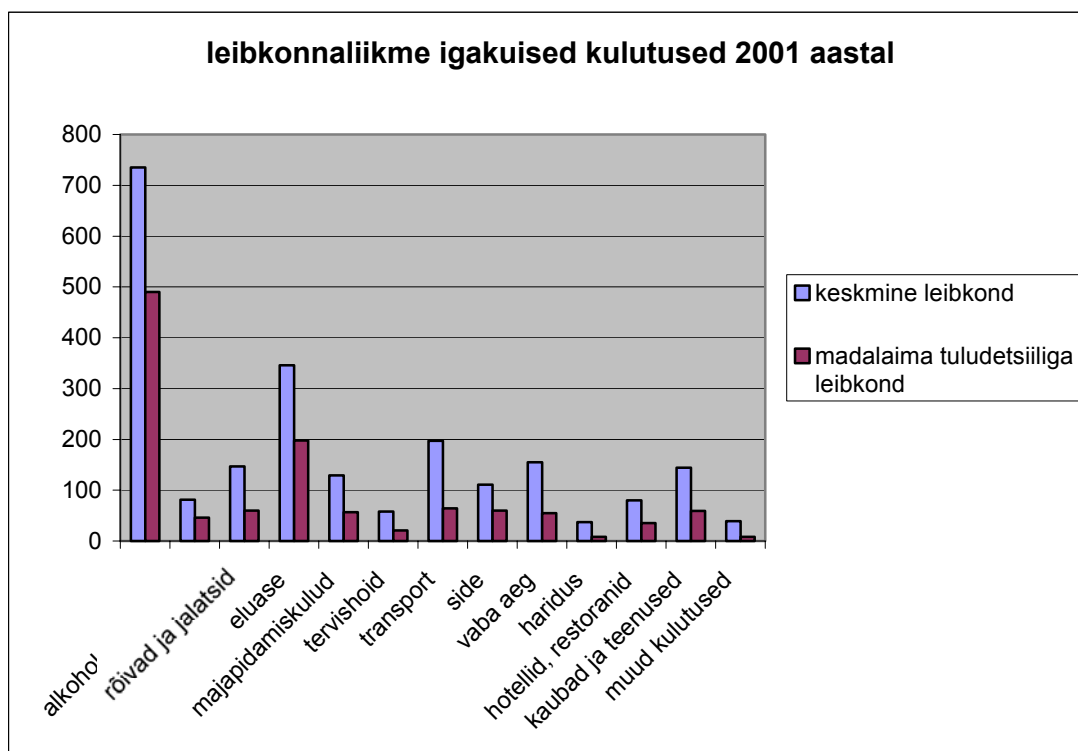
Olulist erinevust toimetulekutoetuse saajate ja kõikide lastega pere lastearvupõhise esindatuse vahel ei ole võimalik välja tuua – nii ühe, kahe, kolme, nelja ning viie- ja enamalapseliste pere seas on võrdselt toimetulekutoetuse saajaid.

Väärib märkimist, et toimetulekutoetust saavate ühe lapsega pere osakaal on suurim Tallinnas ja Ida-Virumaal, ning kolme- ja enamalapseliste pere osakaal on suurim Pärnumaal.

3. Perede kulutuste jaotus.

Statistikaameti uuringud võimaldavad eraldada leibkondade kulutusi tuludetsiilide lõikes. Toimetulekutoetuse saajate kulutusi eraldi olemasolevate andmete põhjal vaadelda võimalik ei ole. Võib arvata, et madalaimasse tuludetsiili kuuluvate leibkondade seas on enamus toimetulekutoetuse saajaid, kuid samas on Statistikaameti valim üsna väike, toimetulekutoetuse saamise kohta küsimust ei esitata ning ka madalaimas detsiilis on keskmised kulud leibkonnaliikme kohta peaaegu kaks korda suuremad kui ühel keskmisel toimetulekutoetuse saajal olema peaks. Mis tähendab seda et pigem ei ole Statistikaametil valimisse sattunud ühtegi toimetulekutoetuse saajat või on mõni üksik.

Joonisel 3 on toodud keskmise leibkonna igakuised kulutused ning väikseimas tuludetsiilis paikneva leibkonna igakuised kulutused ühe leibkonnaliikme kohta. Madalaimas tuludetsiilis paikneva leibkonnaliikme kulutused on keskmisest kaks korda väiksemad – vastavalt 1161 krooni ja 2259 krooni.

Joonis 3. Keskmise ja vaeseima leibkonna ühe liikme igakuised kulutused 2001 (allikas Statistikaamet)

Võrreldes keskmise leibkonnaliikme kohta tehtavate kulutustega on madalaimas tuludetsiilis tehtavad kulutused üle 50% keskmisest järgmiste väljaminekute osas:

	Keskmise leibkonna liige	Vaeseima leibkonna liige
Toit	735.-	490.-
Eluase	346.-	198.-
Alkohol ja tubakas	81.-	46.-
Side	111.-	60.-

Mõned väited

Kriitiliseks punktiks toimetulekutoetuse määramisel on töötute, vanadus- ja töövõimetuspensionäride nende elamine üksinda karpmajas.

Oluliseks teguriks viimastel aastatel toimetulekutoetusteks minevate summade suurenemisel oli eluasemekulude (vesi, küte jne) kasv.

Toimetulekupiiri suurendamine nt 200.- krooni võrra, nagu seda oma soovina nimetas tollane sotsiaalminister hr Nestor, tähendaks täiendava suure hulga üksi elavate vanaduspensionäride langemist toimetulekutoetuse saajateks. Samuti tähendaks nt lastetoetuste väljajätmine toimetulekutoetuse arvestamisel plahvatuslikku kasvu toimetulekutoetust taotlevate lastega perede osas.

Toimetulekutoetuse määramisel sõltub hoolimata tegevuse suhtelisest reguleeritusest palju ka kohalikust sotsiaaltöötajast (ja ka omavalitsuse raamatupidajast) – on olnud mitmeid nii klientidepoolseid kui ka ametnikepoolseid pettusi.

Andres Siplane

MSI nõunik

631 6513

andres.siplane@riigikogu.ee